

Lise Öğrencilerinin Okula İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Bünyamin ÇETİNKAYA*
Fikret GÜLAÇTI†
Zeynep ÇİFTÇİ‡

Öz

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının cinsiyet, lise türü, düzenli kitap okuma alışkanlığı, meslek tercih durumu, sınıf düzeyi, okul tercih durumu, kaldıkları yer, interneti kullanma amaçları, algıladıkları okul başarı düzeyi ve algıladıkları anne baba tutumuna göre aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; 2017 – 2018 eğitim-öğretim yılında Erzincan İli Refahiye İlçesinde/ öğrenim görmekte olan 264 öğrenci (141'i kadın ve 123'ü erkek) oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Okula İlişkin Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerinin analizinde SPSS for windows 21.0 istatistik programı kullanılmış, Bağımsız Gruplar t –testi, Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) testi ve Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır.

Sonuç olarak; Lise öğrencilerinin okula ilişkin tutum toplam puanları ve alt boyutları olan uyum puanlarının cinsiyet değişkenine göre değiştiği görülmüştür. Lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri lise türü, kaldıkları yer, düzenli kitap okuma alışkanlıkları, meslek tercih durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Ayrıca, Öğrencilerin sınıfları, okulu tercih etme durumu, interneti kullanma amaçları ve algıladıkları okul başarıları ile okula ilişkin tutum toplam puanları ve bazı alt boyutları arasında anlamlı farklar vardır.

Anahtar Kelimeler: Okula ilişkin tutum, tutum, lise öğrencileri

An Investigation of High School Students' Attitudes Towards the School in Terms of Various Variables

Abstract

The purpose of this study is to analyze the relationship between high school students' attitudes towards school by gender, high school type, reading habits, occupational preference status, class level, school preference status, place of residence, purpose of using the Internet, the level of perception of the school and parents' attitude of perception and parents' attitudes towards school perception. The study group consisted of 264 students (141 girls and 123 boys) who were studying in Refahiye town, Erzincan province in 2017 - 2018 academic year. In order to collect the necessary data we used Scale of Students Attitude towards School and Personal Data Form. Also, we used SPSS for windows 21.0 statistics program, and in the analysis of data we preferred Independent Groups t Test and One-way analysis of variance (ANOVA) and Kruskal Wallis H Test.

In conclusion, it can be noticed that the total score regarding the attitude of the high school students towards the school with its sub-dimensions of school behavior changes according to the gender variable. It is found out that there are significant relationships between the place of residence, reading habits, occupational preference status, type of high school, and students' attitude towards school. In addition, there are significant differences between student class levels, school preference, the purpose of internet use, school achievements and overall score as well as some sub-dimensions of student attitudes towards school.

Key words: attitude towards school, attitude, high school students.

Received/Geliş: 30.01.2019

Accepted/Kabul: 20.05.2019

* Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, bumi55@gmail.com. Orcid no: 0000-0001-8435-5885

† Doç. Dr. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, fgulacti@erzincan.edu.tr. Orcid no: 0000-0002-3200-1994

‡ Öğr. Gör. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Refahiye Sağlık Hizmetleri MYO, zeynep.ciftci@erzincan.edu.tr. Orcid no: 0000-0002-0971-8508

(Makale türü: araştırma makalesi)

Giriş

Öğrencilere bilgi ve becerilerin kazandırılması için gerekli olan en önemli kurum okullardır. Okulda bu sürecin olumlu olarak yürütülmesi görevi öğretmenlere aittir. Fakat göz ardı edilmemesi gereken bir diğer unsurda bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin okula ilişkin geliştirmiş oldukları tutumlar ve bu tutumları etkileyen faktörlerdir (Sözbilir, Akıllı ve Ozan, 2010).

Tutumlar farklı araştırmacılar tarafından çok değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Tutum, bireyin insan, nesne, olay ve olgularla ile alakalı duygu, düşünce ve davranışlarını anlamlı bir biçimde oluşturan eğilimdir (Bakırcıoğlu,2006,217). Smith'e (1968) göre tutum "bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilimdir" (aktaran Kağıtçıbaşı, 2004,102). Başka bir ifade ile tutum, "bireyin bir olay, durum veya olgu karşısında ortaya kayması beklenen muhtemel davranış biçimidir" (İnceoğlu, 2010,7).

Tutum olumlu ve olumsuz olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bir objeye dönük tutumu olumlu olan birey, bu objeye ilişkin pozitif eylemlerde bulunmaya, ona yakınlaşmaya, ayrıca yakınlık sunmaya ve hem onu desteklemeye ve hem de bilhassa ona yardımda bulunmaya meyilli olacaktır. Bir objeye dönük tutumu negatif olan kişi ise, bu objeye gerek aldırılmazlık göstermeye gerekse ondan ayrı kalma, eleştiride bulunma, bilhassa tabiri uygunsa ona zarar verme eğilimi gösterecektir (Aydın, 2000, aktaran Uzun ve Sağlam, 2006). Dolayısıyla öğrencilerin okula ilişkin tutumlarının olumlu olabilmesi için, öğrencilerin okullarını sevmeleri, benimsemeleri oldukça önemlidir. Bu minvalde insan hayatının oldukça büyük bir bölümü okulda geçtiği için okulun öğrenciler tarafından nasıl algılandığı da buna bağlı olarak oldukça önemlidir.

Bireylerin hayatlarının çok önemli bir kısmını eğitim-öğretim amacı ile okulda geçirdikleri varsayıldığında, okula dönük olan hem duygu hem de düşüncelerinin kişilik hususları üzerindeki tesirleri daha rahat bilinebilir. Günümüzde, öğrencilerin eğitim öğretimde muvaffakiyetlerine tesir eden önemli hususlar içinde okula yönelik tutumların da önemli bir yer tuttuğu kabul edilmektedir (Berberoğlu ve Balcı, 1994; Cheng ve Chan, 2003; Tatar, 2006).

Okuldaki eğitimde aile ve okul iş birliğinin olması oldukça önemlidir. Bunun sebebi hem okul hem de aile çocuğun psikolojik ve eğitimsel gelişimini üzerinde etkisi olan ve bir sıralama yapıldığında en önemli kurum okullardır. Ailenin etkili katılımı öğrencinin sadece akademik olarak başarısını artırmaz bununla beraber onun hem okula devam oranını hem de okuldaki motivasyonunu ayrıca benlik saygısını da olumlu yönde artırmaktadır ve böylece okula yönelik tutumunun gelişmesini de sağlamaktadır.

Öğrencinin okula ilişkin tutumlarına tesir eden birçok etken bulunmaktadır. Bunların başında; okulun fiziki alt yapısı, okul idaresinin tutumu, öğretmenler, aileler, okul ve sınıf ikliminde geçirdikleri yaşantılar gelmektedir (Adıgüzel, 2012; Alıcı, 2013).

Öğrenciler okula karşı pozitif tepkiler geliştirdiklerinde, eğitim öğretim bitip diploma alana kadar geçen sürede okula katılma eğilimlerini ve öğrenmeye olan güdülenmelerini sürdürebilirler (Çalık, 2008). Yani okula bağlılık, okula dair pozitif hisler barındırmak, eğitim hakkında pozitif çağrışımlar hissetme, okul iklimine dair aidiyet hissetme ve okulun personeli ve diğer öğrencilerle pozitif ilişki içinde olma, okul günlerinde devamsızlık yapmama, özellikle derslerin dışında yapılan sosyo-kültürel faaliyetlere iştirak etme, okul çalışmaları için fazladan zaman harcama, sınıfta ve okulda alınan kararlara iştirak etme, bireysel öğrenim amaçlarını belirleyebilme, kendine ait fikrini sınıftaki arkadaşlarına karşı ifade edebilme olarak da tanımlanmaktadır (Mengi, 2011).

Bu araştırma ise lise öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının cinsiyet, lise türü, düzenli kitap okuma alışkanlığı, meslek tercih durumu, sınıf düzeyi, okul tercih durumu, kaldıkları yer, interneti kullanma amaçları, algıladıkları okul başarı düzeyi ve algıladıkları anne baba tutumuna göre aralarındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizinde uygulanacak istatistiksel yöntemler ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, betimsel bir inceleme ile Erzincan İli Refahiye İlçesinde öğrenim görmekte olan lise öğrencilerinin “Okula İlişkin tutumları” cinsiyet, lise türü, düzenli kitap okuma alışkanlığı, meslek tercih durumu, sınıf düzeyi, okul tercih durumu, kaldıkları yer, interneti kullanma amaçları, algıladıkları okul başarı düzeyi ve algıladıkları anne baba tutumu değişkenleri açısından incelenmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Refahiye Fen Lisesi ve Refahiye Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan 264 (141’i kadın ve 123’ü erkek) öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Okula İlişkin Tutum Ölçeği: Bu çalışmada araştırmada liseye devam eden öğrencilerinin okula yönelik tutumlarını tespit etmek amacı ile Adıgüzel’in (2012) okula ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Güvenirlilik katsayısı .860 olarak hesaplanan ölçek; ‘Güven’, ‘Sevgi’, ‘Değer’ ve ‘Uyum’ olmak üzere toplamdan farklı olarak dört alt boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Yine bu araştırmada öğrencilere ait demografik bilgileri toplamak hedefiyle kişisel bilgi formu geliştirilmiştir. Hem etik kurallar hem de gerçekçi yanıtlar alabilmek amacıyla araştırma uygulaması sırasında katılımcılara kimlik bilgilerini içeren sorular yöneltilmemiştir.

Veri Analizi

Toplanan araştırmaya dair veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış ve daha sonra da analizlere uygun hale getirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde ele alınan değişkenlere bağlı olarak SPSS 21 programı kullanılmış. Bağımsız Gruplar t –testi, Tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) ve non-parametrik analizler içinde Kruskal Wallis H Testinden faydalanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	p
Güven	Kadın	141	22.17	4.38	262	1.16	.246
	Erkek	123	21.49	5.15			
Sevgi	Kadın	141	21.12	5.36	262	1.89	.059
	Erkek	123	19.80	5.98			
Değer	Kadın	141	19.72	3.57	262	1.84	.066
	Erkek	123	18.80	4.51			
Uyum	Kadın	141	13.54	4.10	262	2.64	.009
	Erkek	123	12.16	4.35			
TOPLAM	Kadın	141	76.55	14.30	262	2.29	.023
	Erkek	123	72.25	16.17			

Tablo 1’de öğrencilerin cinsiyetleri ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetleri ile okula ilişkin tutum alt boyutları olan uyum ve toplam puan arasından istatistiksel açıdan bir ilişki vardır ($p < .05$). Kadınların ortalaması erkeklerin ortalamasından fazladır. Diğer alt boyutlar ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p > .05$).

Tablo 2. Öğrencilerin Lise Türü ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları

	Lise Türü	N	X	S	Sd	t	p
Güven	Fen Lisesi	138	21.29	4.99	262	-2.02	.044
	Anadolu Lisesi	126	22.47	4.42			
Sevgi	Fen Lisesi	138	20.03	6.30	262	-1.42	.156
	Anadolu Lisesi	126	21.02	4.90			
Değer	Fen Lisesi	138	19.29	4.44	262	-.02	.981
	Anadolu Lisesi	126	19.30	3.60			
Uyum	Fen Lisesi	138	12.59	4.55	262	-1.23	.217
	Anadolu Lisesi	126	13.24	3.93			
TOPLAM	Fen Lisesi	138	73.20	16.80	262	-1.50	.133
	Anadolu Lisesi	126	76.03	13.44			

Tablo 2’de öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türü ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türü ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ortalaması Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasından daha fazladır. Ayrıca tablo incelendiğinde diğer alt boyutlar ve toplam puan ile öğrenim görülen lise değişeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları

	Düzenli kitap okuma	N	X	S	Sd	t	p
Güven	Evet	92	21.96	4.59	262	.26	.795
	Hayır	172	21.80	4.85			
Sevgi	Evet	92	21.53	5.22	262	2.16	.031
	Hayır	172	19.95	5.86			
Değer	Evet	92	19.89	4.06	262	1.75	.081
	Hayır	172	18.98	4.02			
Uyum	Evet	92	13.25	4.15	262	.98	.328
	Hayır	172	12.71	4.33			
TOPLAM	Evet	92	76.63	15.17	262	1.61	.107
	Hayır	172	73.44	15.33			

Tablo 3’te öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, kitap okuma alışkanlıkları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan sevgi arasında anlamlı bir ilişki vardır ve düzenli kitap okuyanların ortalaması düzenli kitap okumayanların ortalamasından daha fazladır. Ayrıca tablo incelendiğinde diğer alt boyutlar ve toplam puan ile kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Meslek Tercih Durumları ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları

	Meslek kararı	N	X	S	Sd	t	p
Güven	Belirledim	184	22.41	4.47	262	2.94	.004
	Belirlemedim	80	20.56	5.16			
Sevgi	Belirledim	184	21.01	5.60	262	2.21	.028
	Belirlemedim	80	19.34	5.74			
Değer	Belirledim	184	19.67	3.73	262	2.31	.021
	Belirlemedim	80	18.43	4.62			
Uyum	Belirledim	184	13.14	4.30	262	1.37	.170
	Belirlemedim	80	12.35	4.16			
TOPLAM	Belirledim	184	76.23	14.86	262	2.74	.007
	Belirlemedim	80	70.68	15.77			

Tablo 4’te öğrencilerin meslek tercih durumları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde meslek tercih durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutları olan güven, sevgi, değer ve toplam puan arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p<.05$). Üç alt boyutta ve toplam puanda meslek seçimini belirleyen öğrencilerin ortalaması belirlemeyenlerin ortalamasından daha fazladır. Ayrıca okula ilişkin tutum alt boyutu olan uyum ile meslek tercih durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Tablo 5. Öğrencilerin Sınıfları ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

	Sınıf	N	Sıra	Sd	χ^2	p
Güven	9	107	160.08	2	25.14	.000
	10	79	106.15			
	11	78	121.35			
Sevgi	9	107	155.12	2	15.88	.000
	10	79	115.97			
	11	78	118.21			
Değer	9	107	144.65	2	4.88	.087
	10	79	127.47			
	11	78	120.93			
Uyum	9	107	152.25	2	12.65	.002
	10	79	123.48			
	11	78	114.54			
TOPLAM	9	107	157.88	2	19.65	.000
	10	79	114.15			
	11	78	116.26			

Tablo 5’te öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis H Testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=25.14$; $p<.05$). Öğrencilerin güven puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru 9.sınıfta öğrenim görenler, 11.sınıfta öğrenim görenler ve 10.sınıfta öğrenim görenler şeklinde sıralanmaktadır. Farklı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre 9. Sınıftaki öğrencilerin puanları 10. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2523.000$, $p<.05$). 9.Sınıftaki öğrencilerin puanları 11. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2925.000$, $p<.05$). Tabloya göre öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan sevgi arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=15.88$; $p<.05$). Öğrencilerin sevgi puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru 9.sınıfta öğrenim görenler, 11.sınıfta öğrenim görenler ve 10.sınıfta öğrenim görenler şeklinde sıralanmaktadır. Farklı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Uygulamaya dahil edilen Mann Whitney U-testi

sonuçlarına göre 9. Sınıftaki öğrencilerin puanları 10. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2958.500$, $p<.05$). 9.Sınıftaki öğrencilerin puanları 11. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=3020.500$, $p<.05$). Tablo 5 e bakıldığı zaman öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=12.65$; $p<.05$). Öğrencilerin uyum puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru 9.sınıfta öğrenim görenler, 10.sınıfta öğrenim görenler ve 11.sınıfta öğrenim görenler şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Analizi yapılan Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre 9. Sınıftaki öğrencilerin puanları 10. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=3315.000$, $p<.05$). 9.Sınıftaki öğrencilerin puanları 11. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2971.500$, $p<.05$). Son olarak öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum toplam puan arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=19.65$; $p<.05$). Öğrencilerin okula ilişkin tutum toplam puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru 9.sınıfta öğrenim görenler, 11.sınıfta öğrenim görenler ve 10.sınıfta öğrenim görenler şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Analizleri yapılan Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre 9. Sınıftaki öğrencilerin puanları 10. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2848.000$, $p<.05$). 9.Sınıftaki öğrencilerin puanları 11. Sınıftaki öğrencilerin puanlarından daha fazladır ($U=2835.500$, $p<.05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Okul Tercih Durumları ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

	Okul Tercih Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p
Güven	Kendim	125	141.06	2	6.34	.042
	Ailem	71	136.37			
	Başka okula Puan yetmedi	68	112.73			
Sevgi	Kendim	125	145.26	2	11.11	.004
	Ailem	71	134.39			
	Başka okula Puan yetmedi	68	107.07			
Değer	Kendim	125	137.59	2	3.13	.208
	Ailem	71	137.01			
	Başka okula Puan yetmedi	68	118.43			
Uyum	Kendim	125	141.97	2	6.85	.032
	Ailem	71	135.25			
	Başka okula Puan yetmedi	68	112.22			
TOPLAM	Kendim	125	143.72	2	10.53	.005
	Ailem	71	137.13			
	Başka okula Puan yetmedi	68	107.04			

Tablo 6’da öğrencilerin okul tercih durumları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis H Testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin okulu tercih etme durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=6.34$; $p<.05$). Öğrencilerin güven puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru kendim tercih ettim, ailem tercih etti ve başka okula puanım yetmedi şeklinde sıralanmaktadır. Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okulunu kendileri tercih edenlerin puanları, puanı başka okula yetmeyenlerin puanlarından daha fazladır ($U= 3388.500$, $p<.05$). Tabloya göre öğrencilerin okul tercih durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan sevgi arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=11.11$; $p<.05$). Öğrencilerin sevgi puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru kendim tercih ettim, ailem tercih etti ve başka okula puanım yetmedi şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Yapılan bu Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okulunu kendileri tercih edenlerin puanları, puanı başka okula yetmeyenlerin puanlarından daha fazladır ($U= 3048.500$, $p<.05$). Tablo 6 ya bakıldığı zaman öğrencilerin okul tercih durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=6.85$; $p<.05$). Öğrencilerin uyum puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru kendim tercih ettim, ailem tercih etti ve başka okula puanım yetmedi şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okulunu kendileri tercih edenlerin puanları, puanı başka okula yetmeyenlerin puanlarından daha fazladır ($U= 3297.500$, $p<.05$). Son olarak öğrencilerin okul tercih durumları ile okula ilişkin tutum toplam puan arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=10.53$; $p<.05$). Öğrencilerin okula ilişkin tutum toplam puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru kendim tercih ettim, ailem tercih etti ve başka okula puanım yetmedi şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Elde edilen Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okulunu kendileri tercih edenlerin puanları, puanı başka okula yetmeyenlerin puanlarından daha fazladır ($U= 3104.500$, $p<.05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Kaldıkları Yer ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Bağımsız Örneklem t Testi Analiz Sonuçları

	Kaldıkları yer	N	X	S	Sd	t	p
Güven	Ailemle yaşıyorum	88	22.80	4.08	262	2.29	.022
	Öğrenci yurdu	176	21.38	5.00			
Sevgi	Ailemle yaşıyorum	88	20.44	5.27	262	-.12	.903
	Öğrenci yurdu	176	20.53	5.90			
Değer	Ailemle yaşıyorum	88	19.80	3.55	262	1.41	.157
	Öğrenci yurdu	176	19.05	4.27			
Uyum	Ailemle yaşıyorum	88	12.58	3.98	262	-.85	.393
	Öğrenci yurdu	176	13.06	4.40			
TOPLAM	Ailemle yaşıyorum	88	75.61	13.64	262	.79	.426
	Öğrenci yurdu	176	74.02	16,11			

Tablo 7’de öğrencilerin kaldıkları yer ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem t testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin kaldıkları yer değişkeni ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir ilişki vardır ve ailesiyle yaşayanların ortalaması öğrenci yurdunda kalanların ortalamasından daha fazladır ($p < .05$). Ayrıca diğer alt boyutlar ve toplam puan ile öğrencilerin kaldıkları yer değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 8. Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amacı ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Varyans Analizi

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p
Güven	Gruplar Arası	169.69	2	84.84	3.82	.023
	Gruplar İçi	5783.54	261	22.15		
	Toplam	5953.23	263			
Sevgi	Gruplar Arası	619.56	2	309.78	10.23	.000
	Gruplar İçi	7898.43	261	30.26		
	Toplam	8517.99	263			
Değer	Gruplar Arası	65.41	2	32.70	2.00	.137
	Gruplar İçi	4259.54	261	16.32		
	Toplam	4324.95	263			
Uyum	Gruplar Arası	242.51	2	121.25	6.95	.001
	Gruplar İçi	4553.72	261	17.44		
	Toplam	4796.23	263			
Toplam	Gruplar Arası	3767.65	2	1883.82	8.47	.000
	Gruplar İçi	58015.70	261	222.28		
	Toplam	61783.36	263			

Tablo 8’de öğrencilerin İnterneti kullanma amacı ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ile kontrol edilmiştir. Varyans analizi sonucuna göre öğrencilerin interneti kullanma amaçları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür ($p < .05$), bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla LSD testi uygulanmıştır. LSD testinin sonucuna göre interneti araştırma-bilgi edinme amacıyla kullananların ortalaması sohbet amacıyla kullananların ortalamasından fazladır. Öğrencilerin interneti kullanma amaçları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan sevgi arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür ($p < .05$), hangi gruplar arasında fark olduğunu saptamak amacıyla LSD testi uygulanmıştır. LSD testinin sonucuna göre interneti araştırma- bilgi edinme amacıyla kullananların ortalaması, oyun oynamak amacıyla kullananlardan ve sohbet-iletişim amacıyla kullananların ortalamasından daha fazladır. Öğrencilerin interneti kullanma amaçları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan uyum arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür ($p < .05$), hangi gruplar arasında fark olduğunu saptamak amacıyla LSD testi uygulanmıştır. LSD testinin

sonucuna göre interneti araştırma- bilgi edinme amacıyla kullananların ortalaması, sohbet-iletişim olarak kullananların ve oyun oynamak amacıyla kullananların ortalamasından daha fazladır.

Öğrencilerin interneti kullanma amaçları ile okula ilişkin tutum toplam puanı arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmüştür ($p<.05$), hangi gruplar arasında fark olduğunu saptamak amacıyla LSD testi uygulanmıştır. LSD testinin sonucuna göre interneti araştırma- bilgi edinme amacıyla kullananların ortalaması, sohbet-iletişim olarak kullananların ve oyun oynamak amacıyla kullananların ortalamasından daha fazladır.

Tablo 9. Öğrencilerin Algıladıkları Okul Başarısı ile Okula İlişkin Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.

	Algılanan Okul Başarısı	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p
Güven	Düşük	30	119.08	2	5.44	.142
	Orta	108	123.91			
	İyi	110	140.86			
	Çok iyi	16	158.16			
Sevgi	Düşük	30	116.85	2	4.84	.183
	Orta	108	124.62			
	İyi	110	142.43			
	Çok iyi	16	146.78			
Değer	Düşük	30	99.20	2	8.09	.044
	Orta	108	130.13			
	İyi	110	141.80			
	Çok iyi	16	146.97			
Uyum	Düşük	30	121.63	2	8.99	.029
	Orta	108	118.51			
	İyi	110	146.18			
	Çok iyi	16	153.25			
TOPLAM	Düşük	30	112.90	2	7.80	.050
	Orta	108	122.37			
	İyi	110	145.19			
	Çok iyi	16	150.41			

Tablo 9’da öğrencilerin algıladıkları okul başarıları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis H Testi analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin algıladıkları okul başarıları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan değer arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=8.09$; $p<.05$). Öğrencilerin değer puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru çok iyi, iyi, orta ve düşük şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okul başarısını orta

düzeyde algılayanların ortalaması düşük olarak algılayanların ortalamasından daha fazladır ($U=1237.500$, $p<.05$). Okul başarısını iyi olarak algılayanların ortalaması düşük olarak algılayanların ortalamasından daha fazladır ($U=1098.500$, $p<.05$). Öğrencilerin algıladıkları okul başarıları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır ($\chi^2=8.99$; $p<.05$). Öğrencilerin uyum puanlarına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, en büyükten en küçüğe doğru çok iyi, iyi, düşük ve orta şeklinde sıralanmaktadır. Farkı bulma işlemi için Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Elde edilen Mann Whitney U-testi sonuçlarına göre okul başarısını iyi düzeyde algılayanların ortalaması orta olarak algılayanların ortalamasından daha fazladır ($U=4656.500$, $p<.05$).

Tablo 10. Öğrencilerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Okula Karşı Tutum Toplam ve Alt Boyutlarının Puanları Arasındaki Varyans Analizi

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p
Güven	Gruplar Arası	66.87	4	16.72	.73	.568
	Gruplar İçi	5886.36	259	22.72		
	Toplam	5953.23	263			
Sevgi	Gruplar Arası	48.75	4	12.18	.37	.828
	Gruplar İçi	8469.24	259	32.70		
	Toplam	8517.99	263			
Değer	Gruplar Arası	33.93	4	8.48	.51	.727
	Gruplar İçi	4291.02	259	16.56		
	Toplam	4324.95	263			
Uyum	Gruplar Arası	41.23	4	10.30	.56	.691
	Gruplar İçi	4755.00	259	18.35		
	Toplam	4796.23	263			
Toplam	Gruplar Arası	125.90	4	31.47	.13	.970
	Gruplar İçi	61657.45	259	238.06		
	Toplam	61783.36	263			

Tablo 10’da öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ile kontrol edilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda; Lise öğrencilerinin okula ilişkin tutum toplam puanları ve alt boyutu olan uyum puanlarının cinsiyet değişkenine göre değiştiği, kadınların ortalamasının erkeklerin ortalamasından daha fazla olduğu bulunmuştur. Yapılan çalışmalar (Adıgüzel ve Karadaş, 2013; Adıgüzel ve Culha, 2016; Alıcı, 2013, Berberoğlu ve Balcı, 1994; Sözbilir, Akıllı ve Ozan, 2010), genel olarak kadın öğrencilerin okula yönelik tutumlarının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Yapılan bazı araştırmalarda (Çetin, 2017; Başaran ve

Yıldırım, 2017) cinsiyet değişkeni ile araştırma konusu olan okula yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri lise türü ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ortalaması Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamasından daha fazladır. Adıgüzel ve Çulha (2016) tarafından yapılan çalışmada okula ilişkin tutumların lise türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Düzenli kitap okuma alışkanlıkları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan sevgi arasında anlamlı bir ilişki vardır ve düzenli kitap okuyanların ortalaması düzenli kitap okumayanların ortalamasından daha fazladır. Çetin (2017) tarafından yapılan çalışmada okula ilişkin tutum ile düzenli kitap okuma değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Meslek tercih durumları ile okula ilişkin tutum alt boyutları olan güven, sevgi, değer ve toplam puan arasında anlamlı bir ilişki vardır. Üç alt boyutta ve toplam puanda meslek seçimini belirleyen öğrencilerin ortalaması belirlemeyenlerin ortalamasından daha fazladır. Çetin (2017) tarafından yapılan çalışmada okula ilişkin tutum ile meslek tercih durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Öğrencilerin sınıfları ile okula ilişkin tutum toplam puanı ve alt boyutu olan güven, sevgi ve uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır. Sınıf düzeyi arttıkça okula karşı tutumların azaldığı görülmüştür. Sözbilir, Akıllı ve Ozan, (2010) tarafından yapılan çalışmada bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öğrencilerin okulu tercih etme durumu ile okula ilişkin tutum toplam puanı ve alt boyutu olan güven, sevgi ve uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Öğrencilerin kaldıkları yer değişkeni ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan güven arasında anlamlı bir ilişki vardır ve ailesiyle yaşayanların ortalaması öğrenci yurdunda kalanların ortalamasından daha fazladır.

Öğrencilerin interneti kullanma amaçları ile okula ilişkin tutum toplam puanı ve alt boyutu olan güven, sevgi ve uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır. Adıgüzel ve Karadaş (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda interneti araştırma amaçlı olarak kullanan öğrencilerin okula ilişkin tutumları interneti sohbet amaçlı olarak kullananlara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin algıladıkları okul başarıları ile okula ilişkin tutum alt boyutu olan değer ve uyum arasında anlamlı bir farklılık vardır. Öğrencilerin algıladıkları anne baba tutumları ile okula ilişkin tutum toplam ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- 1) Okula ilişkin yapı ele alındığında cinsiyet değişkeninde cinsiyeti erkek olan öğrencilerin okula dair tutumlarının kız öğrencilere nispetle daha negatif olduğu tespit edilmiştir. Bu sebepler göz önüne alındığında erkek öğrencilerin okula ilişkin tutumlarını geliştirmek için, çeşitli etkinlikler ve görüşmeler yapılmalıdır. Özellikle erkek öğrencilerin eğitim öğretim ortamı olan okula ilişkin sevgilerine engel teşkil uyarıcılar araştırılıp, engellenmelidir.
- 2) Hem internet ortamı olsun ve hem de medya okuryazarlığı konusunda olsun öğrenciler daha fazla bilinçlendirilmeli, öğrencilerin interneti daha da fazla araştırma- bilgi edinme amaçlı kullanmaları noktasında özendirilmeleri ve pekiştirilmeleri sağlanmalıdır.
- 3) Öğrencinin akademik başarı seviyelerinde artış olabilmesi üç saç ayağı olan öğretmen-rehberlik servisi-aile çerçevesinde bu konuların üzerinde daha fazla durulmalı ve öğrenci iyi bir not ortalamasına sahip olma noktasında motive edilmelidir.
- 4) Araştırma da ele alınan farklı değişkenler arasındaki bağın farklı eğitim-öğretim seviyelerinden örneklem grupları üzerinde de araştırılması, araştırmadan elde edilen sonuçların genellenebilirlik özelliğine daha fazla fayda sağlayacaktır.
- 5) Okula ilişkin tutum üzeninde etkili olduğu düşünülen farklı bağımsız değişkenler özellikle okul iklimi olsun, öğrenci-öğretmen iletişimi olsun, kaygı seviyeleri olsun, okul yönetimi olsun, öğrenci-öğretmen iletişimi olsun ve bunlara benzer konularda dikkate alınarak yeni araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2012). Okula ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, (40), 30–45.
- Adıgüzel, A., ve Culha, A. (2016). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin öğrencilerin okula ilişkin tutumlarına etkisi. *Electronic Journal of Education Sciences*, 5(9), 42-52.
- Adıgüzel, A., ve Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-66.
- Alicı, D. (2013). Okula yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 318-331
- Bakırcıoğlu, R. (2006). *Ansiklopedik psikoloji sözlüğü (1. Basım)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başaran, S. T., ve Yıldırım, K. (2017). Anne ve babaların okul anılarının çocuklarının okula karşı tutum ve akademik başarılarına etkisi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 18(2). 331-351.
- Berberoğlu, G. ve Balcı, A. (1994). *Okula yönelik tutum boyutlarının belli değişkenlere göre incelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi I. Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı, 611-621, Adana.
- Cheng, S. T. ve Chan, A. C. M. (2003). The development of a brief measure of school attitude. *Educational and Psychological Measurement*, 63(6), 1060-1070.
- Çetin, İ. (2017). *Anadolu imam hatip liselerinde öğrenim gören öğrencilerin okula ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

- Çalık, E. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin İyimserlik Düzeylerinin ve Okula İlişkin Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim* (5.Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2004). *Yeni insan ve insanlar* (10. Baskı). İstanbul: Sistem Matbaacılık.
- Mengi, S. (2011). Ortaöğretim 10. ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek Ve Özyeterlik Düzeylerinin Okula Bağlılıkları İle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sözbilir, M., Akıllı, M. ve Ozan, C. (2010). Yusufeli'de öğrencilerin okula karşı tutumları. *Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu*, Yusufeli Belediyesi, Yusufeli.
- Tatar, M. (2006). Okul ve öğretmenin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *Milli Eğitim*, 171, 156- 166.
- Uzun, N. ve Sağlam, N. (2006). Orta öğretim öğrencileri için çevresel tutum ölçeği geliştirme ve geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 240-250.